

SERAFÍNSKE JAVISKO, SVÄZOK 19

Jasličky

NÁKLADOM SERAFÍNSKEHO SVETA V PREŠOVE

Prevádzacie právo udeľí vydavateľstvo na základe 8 zakúpených knižiek tejto divadelnej hry. Všetky práva sú zákonom chránené! Odpisovanie, požičiavanie, nepovolené predstavenie a neohlásené opakovanie stíha sa podľa § 45 zákona o ochrane autorov.

Divadelná knižnica: Serafínske javisko, sv. 19.

FRANTIŠEK VALOUŠEK

JASLIČKY

Vianočná divadelná hra v štyroch dejstvách.

Poslovenčil
EFRÉM HOBLÍK, OFM.

NÁKLADOM SERAFÍNSKEHO SVETA V PREŠOVE.

Cirkevné schválenie: Provincialát rádu sv. Františka na Slovensku číslo 95/1948. P. Dr. Celestín Lepáček v. r., minister provinciál. — Biskupský úrad Košice: Nr. 1828-1948. Imprimatur Cassoviae, die 11. Maii 1948. Josephus Čársky, m. p., Episcopus, Adostor, apost.

O S O B Y :

Slávik, bohatý mešťan, predseda MNV v neveľkom
mestečku,

Mária, jeho dcéra,

Ján, jeho syn,

Pani Žalská, vdova,

Karol, jej syn a Jánov priateľ; umelecký rezbár,

Pavol, jeho pomocník a kamarát,

Zofka, pomocníca v domácnosti u Slávikov,

Dedinský mládenec,

Dedinské dievča.

Miesto a čas: Menšie mesto pred nedávnymi rokmi.

PRVÉ DEJSTVO.

Salón v Karolovom byte. Mnoho obrazov, poprsí atď. Nábytku málo. Na stoloch fajčiarske potreby, knihy, noviny. Vzadu vchod na chodbu; pravo vchod do pracovne zakrytý pestrou záclonou.

1. výstup.

Karol, Pavol.

PAVOL (*sedí pohodlne za stolom a číta noviny*): Karol! — Nepočuje! Už ho pochytila zasa divá chuť do práce. Bude to tu vypadat' niekoľko dní ako vo väzení... (*Hlasnejšie.*) Karol! Karol!

KAROL (*poodhrnie záclonu*): Čo reveš ako smyslov pozbavený? Nemáš azda čo fajčiť?

PAVOL: Len sa prosím ťa uvoľni aspoň na chvíľu a pod' bližšie. Mám tu pre teba niečo zaujímavého.

KAROL: Keby si dal radšej pokoj, keď sa ti nechce pracovať. (*Ide k Pavlovi.*) Teda rýchle von s tým, nemám i tak času nazvýš.

PAVOL: Len sa neboj! Traja králi ti neutecú a môj Herodes tobôž nie. Veď len povedz, kde by aj dnes mohli utiecť!

KAROL: Netáraj dve na tri! Hovor, čo máš!

PAVOL: Hádám ani netušíš, že tvoj nápad zhotoviť jasličky, je práve časový.

KAROL: Ako to myslíš?

PAVOL: Počúvaj, čo ti prečítam. (*Číta noviny.*)

Toho roku bude tomu práve 700 rokov, čo uzrely prvé jasličky svetlo sveta v Greccio pri Assisi. Sv. František Serafínsky chcel názorne s veriacimi osláviť príchod Božského Dieťaťa na svet, preto v istej jaskyni v lesíku pri Greccio postavil jasličky a na Vianoce r. 1223 usporiadal prvú slávnosť narodenia Pána Ježiša s jasličkami.

KAROL (*mávne netrpezlivo rukou*): Milý Pavol, prišiel si trochu neskoro s touto novotou. Práve toto jubileum vnuklo Jánovmu otcovi myšlienku dať zhotoviť jasličky, ktoré chce zanechať ako pamiatku po sebe. Nuž a túto prácu sveril mne, ako dobrému priateľovi jeho syna Jána, ktorého ty tiež rovnako dobre poznáš. O nejakej náhode tu teda nemôže byť reč. Traja králi, Herodes a iné sošky majú len doplniť tieto jubilejné jasličky. A keby si neleňošil a usilovnejšie mi pomáhal, mohli by sme už dnes byť hotoví s prácou.

PAVOL: Keď mám byť úprimný, táto práca mi je nie po chuti.

KAROL: Mne je dobrá každá práca, pri ktorej môžem uplatniť svoje umelecké schopnosti. Čo teda chceš? (*Chce odísť.*)

PAVOL (*nedbanlivo vstáva*): Vieš, ale ja myslím, že my dvaja sme načisto neschopní vytvoriť nejaké umelecko-náboženské dielo, tým menej nejakého svätého. Nanajvýš, ešte ak nejakého Herodesa!

KAROL: Ty tak myslíš? A prečo?

PAVOL: Jednoducho preto, že pre takýto druh umenia nemáme základných podmienok.

KAROL: Aké podmienky tým myslíš?

PAVOL: Aby som mohol vytvoriť niečo skutočne umelecky-náboženského, musím v prvom rade náboženský cítiť.

KAROL: No a?

PAVOL: Cítiš ty alebo ja nábožensky? Ja som sa o také veci nikdy nestaral, a ty (*Usmeje sa.*) prepáč...!

KAROL: Ale, že ja? Len dohovor!

PAVOL: Ty, ktorý si od viery odpadol, pohŕdaš každým náboženským citom, že ty by si vedel vytvoriť niečo tak prvorade katolíckeho, ako sú jasličky, s Máriou, s Ježišom a svätými? Hádám, ako som už hovoril, Herodesa ešte, ale Máriu? Nehovor!

KAROL: Či sa ti neľúbi moja Mária pri jasličkách?

PAVOL: Je skvostná! Ale predsa, je to len tvár ľudská, nie tvár svätej Panny a Matky Božej! Ty a svätí! (*Smeje sa.*) Na smiech!

KAROL: Keby som bol poznal skôr Máriu,

sestru Jánovu, tak ako ju už dnes poznám . . .
PAVOL: Bol by si vytvoril azda krásnu Máriu Slávikovu, ale Madonu? (*Opäť sa smeje.*) Nevrav, hovorím!

KAROL: Čo je to naraz s tebou? Začínaš vari banovať za náboženskými poverami?

PAVOL (*vážne*): Bol som a azda už i do smrti zostanem nenapraviteľným a ľahkomyselným, — ani nechcem povedať čím! Dokážem všetko vyposmeškovať, všetko tupiť, ale ver mi, priateľ môj, často ma opanúva smútok, že ma nikto nenaučil veriť . . .

KAROL: Prečo teda neveríš?!

PAVOL: Ani neviem, či verím, či nie! Usilujem sa nemyslieť na to, ale občas ma predsa opan-tá bolestný pocit. V takých chvíľach sa cítim i šťastným i opusteným. Celý svet a najmä vy, ľudia, pripadáte mŕi malicherní, bez cieľa sa tmoliaci svetom; a vtedy cítim, že musí byť niekto vyšší, mocnejší, väčší a — dokonalejší. V takomto rozpoležení si pripadáam, ako keby som sa modlil.

KAROL: Ty, a o modlitbe rozprávaš! Či sa nehanbíš?

PAVOL: Nehnevaj sa! Poznáš ma síce, ale len smejúceho sa, žartujúceho, ale nič nevieš o mojom vnútornom živote. Ty máš dobrú matku . . .

KAROL: A ty si nemal matky?

PAVOL: Mal! (*Smutne.*) Poviem ti, o čom som nikomu ešte nehovoril! Bol práve Štedrý deň, tešili sme sa, ale večer prišiel otec — opitý! A potom sa pustil do matky. Matka kričala a plakala; otec nadával a preklínal: to bol môj Štedrý večer! Odvtedy som zanevrel na rodičov. Stal som sa dobrovoľnou sirotou. Začal som sa všetkému náboženskému posmievať. Ale často to bol bolestný smiech. Teraz som si už zvykol. Ale predsa chýba mi Boh!

KAROL (*ironicky sa smeje*): Nežije sa ti dobre bez viery?

PAVOL: Azda i nevera je niekomu dobrá, ale viera je rozhodne pre každého lepšia!

KAROL: To hovoríš ty!

PAVOL: Áno, ja! Ja, čo som nikdy nepoznal dobrodenia viery! (*Trpko.*) Ja, komediant života! Azda práve preto z tej duše smútim za rokmi mladosti, keď vidím v kostole kľačať matku a vedľa nej dieťa. Keby si vedel, ako závidím tomu dieťaťu! Moja matka neverila a otec tým menej. Vyrastal som bez opory viery.

KAROL: Len sa mi nerozplač!

PAVOL: I také chvíle ma nadídu, že by som trpko plakal alebo preklínal ako skutočný pohan. Preto som nemohol a nemôžem pochopiť, prečo si... (*Zarazí sa.*)

KAROL: Len dopovedz!

PAVOL: Vieš dobre, čo chcem povedať. Tvoja matka je anjel. Zbožná, tichá a dobrá! A ty, jej syn, čo ťa s takou láskou vychovávala a zbožňovala, ako by nič, odhodíš to najkrajšie dedičstvo aké ti mohla dať a miesto toho stúpaš po jej materinskom srdci.

KAROL: Nie som malé decko, aby som sa dal matke za ruku vodiť . . .

PAVOL: Nie si decko, ale si jej syn! A uver mi, od toho času, ako si zapredal, ako ty vravíš, rímsku poveru, odvtedy sa viac neusmiala. Mlčí, ale viem, že plače. Plače ticho a neviditeľne. Krvavé slzy roní. Nepadajú jej dolu lícami, ale kanú jej priamo do srdca. A keby si vedel ako pália takéto slzy! Je to strašný plač. Ty to nevidíš, ale ja, ľahkomyselný tulák a všetkému sa posmievajúci odbojník, vidím a cítim tie slzy . . .

KAROL (*živajúc, nahnevano*): Prestaň už raz! Vonku ktosi rozpráva. Pravdepodobne nejaký hosť!

2. výstup.

Predošl, Žalská, Žofka.

ŽALSKÁ (*vstupujúc*): Karol, dievča od pána predsedu ti prináša odkaz. Ale sa ponáhľa! (*Ticho upratuje stoličky.*)

KAROL: Slečna, čo nám odkazuje pán predseda?

ŽOFKA (*rázne a chytro*): Prišiel mladý pán. . .

PAVOL (*radostne*): Ján prišiel domov? Sláva!

Za túto zprávu by som vás hned' vybozkával.

ŽOFKA (*pozrie na Pavla vyzývavo a nahnevano; urazene ustúpi*): Mladý pán prišiel náhle v noci domov a pri raňajkách spomínal, že by rád prišiel predpoludním pozrieť na troch kráľov.

PAVOL: Len na tých troch kráľov?

ŽOFKA (*pozrie na Pavla ešte nahnevanejšie a zlostnejšie*): Preto ma slečna poslala, aby som vám povedala, že o chvíľu prídu sem všetci.

KAROL: Príde i slečna Mária? Do takého neporiadku! (*Pomáha upratať.*)

PAVOL (*smiešne vážne*): A mne, vy osoba, neodkázala slečna nič? (*Stane si vedľa Žofky.*)

ŽOFKA (*ostro bokom*): Vám? A aká som ja, prosím, vám osoba?

PAVOL (*milo sa ukloní*): Ach, pardon! Odpustite, roztomilá slečna. . . Preriekol som sa. Chcel som povedať: vznešená, urodzená slečinka!

ŽOFKA (*ostro*): Urodzená? A čo ste potom vy, prosím vás, keď ja som urodzená?

PAVOL: Ja? (*Vypne sa.*) Ja som nevlastný brat čínskeho cisára a vlastný praotec hotentotského kráľa! A vy, slečinka?

ŽOFKA (*žartovne, milo*): Ja som vlastná tetič-

ka egyptského faraóna a nevlastná vdova po mexickom cisárovi.

PAVOL (*hlboko sa ukloní*): A — to ma teší. Nakoniec budeme ešte z rodiny! (*Vážne.*) Ale máte v poriadku svoje dokumenty?

ŽOFKA: Bohužiaľ nie! Keď som cestovala loďou, so všetkým som sa potopila. Ale môžem vám to dokázať vlastnoručnými dôkazmi. (*Hrozí mu natiahnutou rukou.*) Na ktorú stranu si len prajete?

PAVOL: Ach, to radšej počkáme, zakiaľ vás nejaký žralok i s vašimi dokumentami nevyvrhne. Ale mne sa všetko tak zdá, že sme sa už mali česť stretnúť?

ŽOFKA: Sotva! Som tu ešte len nedávno a nebola som pri tom, keď vešali Judáša Iškariotského.

PAVOL: Ale preto iste ste boli pri tom, keď kameňovali sv. Štefana!

ŽOFKA: Možno: Ak chcete, aby som vám to dokázala, môžem začať.

PAVOL: Neráňte sa ustávať, vzácna dáma. Verím vám doslovne všetko i bez dôkazov.

ŽOFKA: Tak potom, čo vlastne chcete odo mňa?

Pavol: Chcel som len vedieť, či mi vaša roztomilá slečna neposlala bozk.

ŽOFKA: Ale hej! Poslala a to naraz niekoľko. Ale uložila mi ich tu do dlane, aby som ich

nestratila. Keď chcete, môžem vám ich jeden po druhom na patričné miesto umiestiť.

PAVOL (*odskočí*): Dobre, dobre, ako by sa stalo, vy nežná posolkyňa bohov. Ja som na takýto spôsob bozkov troška chúlостivý.

KAROL: Keby si bol radšej na jazyk trochu chúlостivý. Nezdržuj dievča svojimi táraninami. A vy si dajte tiež pokoj s tým bláznom a ponáhľajte sa povedať domov, že...

PAVOL: Že celá vzácna rodina pána predsedu i so svojim sprievodom môže vstúpiť do týchto posvätných miestností.

ŽOFKA (*bojovne*): S kým že to môžu prísť?

PAVOL: Odpusťte, vzácna, roztomilá slečna. Na vás som tento raz naozaj nemyslel.

ŽOFKA: Ani by som vám neradila.

PAVOL: Ale predsa, tešilo by ma, keby ste i vy nás ráčili poctiť svojou návštevou.

ŽOFKA: Tešilo? A prečo?

PAVOL (*opatrne ustupuje*): Preto, lebo som sa začal vážne zaoberať úmyslom, ponúknuť vám svoju ruku.

ŽOFKA (*smeje sa*): A myslíte, že by som sa vás naľakala? Viem zaobchádzať s domácimi zvieratmi ako sa patrí!

KAROL (*nahnevano*): Prosím vás, strajte sa už raz!

ŽOFKA: Ak chcete, aby sa tu človek nemusel

zbytočne zdržovať, dajte tomu pánovi zavčasu poriadny náhubok.

PAVOL: Azda hryziem?

ŽOFKA (*ukloní sa Karolovi a Žalskej*): Pre mňa za mňa hryzte, keď máte do čoho. S Bohom. Ruky bozkávam, milostivá pani! (*Odchádza, na Pavla sa ani nepozrie.*)

PAVOL (*ide za ňou na chodbu a kričí*): Osoba akási, dajte sa čo najskôr založiť do vriacej smoly. (*Rýchlo zavrie dvere a pevne ich drží.*) Do paroma! To som sa naľakal. Tá osoba by bola vskutku schopná človeka pohrýzť. Kto vie, čo to za mnou hodila!

3. výstup.

Predošlí bez Žofky.

KAROL: Chvalabohu, že si to už skončil. Pod, musíme si určiť poriadok v dielni. A ty mamička, urob nám tu nejaký poriadok. (*Chce odísť.*)

PAVOL: Karol! Mám výbornú myšlienku. Vieš, čo by som rád urobil?

KAROL: Čo, keď sa mi už chceš zdôveriť.

PAVOL: Toho čierneho z troch kráľov by som zhotovil takého, žeby vždy vyplazil jazyk, keby sa pred ním objavila tá prefíkaná jazyčnica. A kráľ Herodes by mohol...

KAROL (*smeje sa*): Prosím Ťa, prestaň už s tými hlúposťami a pod'. Mamička, prichystaj to tu všetko čo najlepšie. Na dnešnej návšteve mi veľmi záleží! Chcem ešte dnes alebo zajtra starého Šlávika poprosiť o ruku slečny Márie.

PAVOL (*odrazu vážne a zarazene*): Ty? O ruku slečny Márie?

KAROL: Mám ju rád od prvého dňa, ako sme sa stretli a viem, že ani jej som nie ľahostajným. Bol by som naozaj šťastný... (*Odchádza do dielne.*)

PAVOL (*pre seba*): On — Máriu?! (*Chvíľu stojí zarazene, potom pokrúti hlavou a odíde za Karolom.*)

4. výstup.

Pani Žalská sama.

ŽALSKÁ (*zastaví sa a zalomí rukami*): Bože, toho som sa vždy bála! Úbohá Mária! Je taká neskúsená, zbožná, dobrá a jemná — a on — môj vlastný syn, taký prudký a hnevливý — a bez viery — odpadlík! Aké manželstvo, aká rodina, aký život bude tam, kde nie je jedno srdce a jedna duša? Ale čo tu zmôžem ja úbohá so svojou rozbolenuou dušou? Len modliť sa môžem, aby Boh zachránil to dobré ušľachtilé dieťa! (*Zamyslená odíde prostredným vchodom.*)

5. výstup.

Karol, Pavol.

KAROL (*vyjde z dielne s kyticou kvetov*): Tak!

Teraz môžu prísť. Tieto kvety dám slečne Márii. Nech sú jej vyznaním mojej horúcej lásky.

PAVOL (*idúc za Karolom*): Karol, myslíš to so slečnou Máriou skutočne vážne?

KAROL: Pravdaže, a nie od dneška!

PAVOL: Chceš si ju skutočne vziať za manželku?

KAROL: Pochybuješ o tom? Alebo mi ju závidíš?

PAVOL: Hodíš sa k nej a ona k tebe? Myslíš na to?

KAROL: Páči sa mi a to stačí!

PAVOL: Milý priateľu, nestačí! Ty vtedy považuješ manželstvo za čisto ľudskú smluvu, ktorú možno kedykoľvek zrušiť...

KAROL (*podráždene*): A ty?

PAVOL: Na mne nezáleží. Ja zatiaľ na slečnu Máriu nemyslím. Ale to záleží na Márii. Ona, ako poriadna katolíčka, manželstvo nepokladá za smluvu, ktorá sa dá kedykoľvek rozviazat', ale ona v manželstve vidí posvätný a nerozlučiteľný sväzok.

KAROL (*skoro nahnevano*): Hlúposť! Dnes v dvadsiatom storočí — nerozlučiteľný sväzok!

PAVOL: Mária nepozera na dvadsiate storočie, ale na to, čo jej hovorí svedomie a viera.

KAROL: Nech si verí čo chce! A konečne, keď bude v mojom dome a bude moja, príde na iné myšlienky!

PAVOL (*núteno sa smeje*): Môže a nemusí! Sú napríklad aj iní ľudia ako som ja alebo ty! Vie Mária, že si (*Posmešne.*) skoncoval s Rímom a odpadol od viery?

KAROL (*nahnevano*): Pravdepodobne nie a ani si neprajem, aby sa to dozvedela. Matka jej to nepovie, a ty. rozumieš, mlč!

PAVOL: Keď jej to nepoviem ja, povedia jej to druhí! Raz sa to predsa dozvie! A čo bude potom?

KAROL: Ak ma skutočne miluje, nebude sa ma pýtať, akej som viery alebo či vôbec niečo verím!

PAVOL: Nemýl sa! Mária žila a žije v inom prostredí! Sám dobre vieš, ako smýšľa jej brat Ján. Žil tam kde ty a ja. To isté videl a počul; to isté čítal a prežil ako my a predsa nič nepopustil zo svojho presvedčenia. I po tom všetkom je dobrý katolík. Aká je potom Mária, ktorá z rodinného ovzdušia ani len na krok nevyšla! Budeš mať ťažkú prácu!

KAROL (*vzdorovite*): A predsa bude mojou!

PAVOL: Obrátiš sa ty? Navrátiš sa ta, odkiaľ si odišiel?

KAROL (*presvedčeno*): Nikdy! Nie som predsa malý chlapec, aby som každý deň menil svoje presvedčenie.

PAVOL (*uštípačne*): Nie si chlapec. A predsa si ho už raz zmenil. Kto už raz zmenil svoje presvedčenie, môže ho i druhý raz. A radil by som ti úprimne . . .

KAROL (*smeje sa hrubo*): Toho sa nedožiješ! A keby, ver, tak ty by si ma na to nikdy ne naviedol!

PAVOL: To môžeš mať pravdu. Ja na apoštola mám málo schopností. A radšej by som chcel učiť medveďa tancovať na povraze, ako teba obracať na vieru; ale nepovieš . . . (*Za kulisami sa ozvú hlasy.*)

KAROL (*netrpezlivo*): Prosím ťa, netáraj! Už sú tu! (*Odchádza rýchlo do predsieni*) Vitaj, Janičko!

6. výstup.

Predošli, Slávik, Mária, Ján, Žalská.

PAVOL (*prehnane vážne*): Opona, zdvihni sa: komédia začína.

KAROL (*otvorí a vpúšťa hostí*): Prosím, pán predseda; prosím, slečna Mária . . .

SLÁVIK (*vchádzajúc*): A, tu je i váš pomocník, pán Pavol. Dobrý deň, No, ako sa darí?

PAVOL: Dobrý deň, pán predseda! Práve zamýšľam ísť k cirkusu!

SLÁVIK: Vy, a k cirkusu? A čo tam chcete?

PAVOL: Budem dávať hodiny z filozofie šaškom a bláznom.

JÁN (*vchádzajúc natešený*): Po tom ťa poznávam, starý kamarát! Servus! (*Potriasa mu ruky.*) A čo zas miešaš filozofiu so šaškami a bláznami?

MÁRIA (*vchádza so Žalskou a Karolom*): Sláva, i veselý pán Pavol je tu! To je pekne!

PAVOL (*slávnostne sa ukloní s rukami skríženými na prsiach*): Buďte nám vítaná, vznešená naša kráľovná: kde vkročí vaša nožička, tam sa i pustatiny premenia na raj! (*Bozkáva ruku Márie. — Ostatní sa smejú.*)

SLÁVIK: Mária, počula si, že pán Pavol chce ísť k cirkusu?

JÁN: A dobre urobí! Dokáže naraz zahrať filozofa i blázna!

PAVOL: Nemýľ sa, Janko! (*Slávnostne.*) Nie len v cirkuse, ale i v živote často sa to príhodi. že filozof sa stane bláznom a šašek filozofom!

MÁRIA (*rozhliada sa*): Aké to tu máte všetko milé a krásne! To máte, pani Žalská, asi veľa práce?

ŽALSKÁ: Ako v každej domácnosti. Slečinka, veď to viete sama najlepšie. Ale čo robíme s radosťou, to nám je nie ťažké...

KAROL: Slečna Mária, moja matka je veľmi starostlivá!

MÁRIA: Milostivá pani, Boh vám požehnal poriadneho syna.

PAVOL: A vám slečna, naozaj šikovnú pomocnicu, len by ste ju mali viacej držať na reťazi . . .

SLÁVIK (*usmeje sa*): Čože? Našu Žofku na reťazi?

MÁRIA (*smeje sa*): Pán Pavol, Žofka, to je skutočné zlato.

PAVOL: To verím, ale žeravé.

SLÁVIK: Popálili ste si prsty?

KAROL: A poriadne! Skrížili ostrie svojich jazykov, že sa až iskry sypaly.

JÁN (*klepe na plece Pavlovi*): Vidieť, že nestárneš a že si vždy ten starý Pavol, akého sme ťa poznali! Pracuješ usilovne s Karolom?

PAVOL (*uštípačne*): Nie! Podelili sme si prácu: on vyrezáva svätých a ja Herodesa, vraha detí. Teda každý podľa toho, na čo sa hrdíme!

JÁN (*ku Karolovi*): Ak sa ti i skupina troch kráľov podarí tak, ako jasličky, tvoja sláva bude zaistená. Je to nádherný výtvor!

SLÁVIK: Jasličky majú denne obdivovateľov od rána a až do neskorých večerných hodín.

MÁRIA: Kedykoľvek sa pozriem na Jezuliatko

v jasličkách a Pannu Máriu, je mi od radosti do plaču.

KAROL: Pracoval som na nich s nadšením!

PAVOL (*uštípačne*): A s citom! — S citom!

MÁRIA: I traja králi sa vám zaiste podaria, pán Karol!

KAROL: Želáte mi to?

MÁRIA: Zo srdca. Budem sa veľmi tešiť, keď sa vám aj táto práca podarí.

KAROL (*vrúčne*): Ďakujem vám za tieto slová, slečna! Vynasnažím sa, aby ste mali čo najväčší duševný pôžitok i z tohto môjho diela. Zatiaľ prijmite, prosím, túto kyticu.

MÁRIA (*berie kvety*): Ach, aké krásne kvety.

PAVOL (*sám pre seba*): Udica hodená. A rybka berie ako bláznivá! No, pravda — Eva! (*Zasmeje sa.*)

JÁN: Pavol, čo si to sám pre seba bručíš a smeješ sa tak podozrivo?

PAVOL: Ale spomenul som si na rybára, ktorý chytil takú veľkú rybu, že ho stiahla do vody, takže rybár nechytil rybu, ale ryba rybára.

JÁN: I to sa môže stať. (*Smeje sa.*)

SLÁVIK: Prosím vás, nezabudnite prečo sme sem vlastne prišli. Chceme predsa obhliadnuť prácu pána Karola.

JÁN: Naozaj, som zvedavý!

KAROL: Prosím páni, nech sa páči do dielne. (*Ide dopredu a podvihne záclonu.*)

MÁRIA: Zatiaľ, čo si vy budete obhliadať a posudzovať prácu, ja si tu pohovorím s milostivou paňou, pravda, keď to milostivá pani dovolí . . .

ŽALSKÁ: Veľmi rada, slečna Mária!

MÁRIA: Teda id'te. Keď si to popozeráte, prídem i ja.

PAVOL (*ukláňa sa k stupujúcemu Slávikovi a Jánovi*): Vzácní páni, cesta voľná, ráčte vstúpiť! (*Vstúpi aj sám.*)

7. výstup.

Žalská, Mária.

ŽALSKÁ: Páni nebudú radi, slečna, keď ste neišli s nimi.

MÁRIA: Nebudú! Nebudú! Karol a Ján sú umelci, ktorí pred umeleckým dielom zabúdajú na všetko. Otec by rád počul Jánov úsudok. A Pavol? Konečne ten je tiež tak trochu umelec a príležitosť na žarty si vždy nájde.

ŽALSKÁ: Len aby bol pán otec a Ján spokojní!

MÁRIA (*nadšene*): Budú milostivá pani, budú! Pán Karol je skutočný umelec a pracuje s nadšením.

ŽALSKÁ: Ešte ani na jednom svojom diele nepracoval tak oduševnene ako na týchto jasičkách a troch kráľoch! Mesto bude mať peknú pamiatku po vašom oteckovi!

MÁRIA: A nezamýšľala sa pán Karol u nás usadiť natrvalo?

ŽALSKÁ: Nevieť, dieťa drahé! Umelci sú ako vtáci: raz sú tu, inokedy zasa inde.

MÁRIA: Raz predsa zatúži i on po vlastnom rodinnom živote.

ŽALSKÁ: Nečudovala by som sa! Ved' som už dosť stará!

MÁRIA: Nie ste azda chorá, milá pani?

Často bývate taká vážna a smutná. Neraz mi bolo do plaču, keď som vás takú videla.

ŽALSKÁ: Čo čakáte od starého človeka. Ten žije len minulosti a spomína. Potom nie div, že časom mu príde ľúto!

MÁRIA: Ved' vy máte takého syna!

ŽALSKÁ: Boh ho ochraňuj a opatruj!

MÁRIA: Šťastnou bude tá, ktorá ho dostane za muža!

ŽALSKÁ: Azda! Sobáš, milá slečna, je ako stávkka. Často i tie najkrajšie nádeje sklamu.

MÁRIA: A konečne žena predsa svojho manžela má vždy v moci.

ŽALSKÁ: Opatrnosti však vždy treba! Po sobáši býva už neskoro! Potom už neostáva nič iné, iba beznádejné trápenie alebo — rozvod!

MÁRIA (*rýchlo*): Rozvod? Nikdy! Nikdy by som si nevzala muža, ktorý by pripúšťal rozvod!

ŽALSKÁ: Správne, slečna Mária! (*Dôrazne.*)

Rozluka je vždy hriechom a nešťastím.

MÁRIA: A predsa, koľko sa dnes nájde mužov a bohužiaľ i žien, ktoré nie len rozluku pripúšťajú, ale sa aj sobášia s úmyslom, že keď poznajú, že sa nehodia k sebe, sa rozídu...

ŽALSKÁ: Veru sú takí. Preto pred sobášom treba veľa opatrnosti. Sú chyby, ktoré sa nedajú napraviť.

8. výstup.

Predošlí, Pavol (vyjde z dielne).

PAVOL: Tak, milé dámy, vyšetovanie je skončené a rozsudok je už tiež vyneseny!

MÁRIA (*veselo*): A ako dopadol, keď sa smieme pýtať?

PAVOL: Karolovi traja králi si môžu gratulovať. A môj Herodes len tak-tak, že nebol odsúdený na smrť, čo si i tak dávno zaslúžil.

MÁRIA: Azda to len nebolo také zlé!

PAVOL: Bolo, bolo! Ján sa nemohol s Herodesom nijako spriatelíť. Vraj sa kyslo tvári. Nuž a prosím vás, dnes kráľ a veselý! Konečne, tam už túžia po vašej prítomnosti. Ráďte vstúpiť a prihovorte sa za môjho Herodesa.

MÁRIA: S radosťou. Veď viete, že vás mám rada! (*Ide do dielne.*)

9. výstup.

Žalská, Pavol.

PAVOL: Počuli ste, milostivá pani, čo hovorila slečna Mária?

ŽALSKÁ: Počula!

PAVOL: Hovorila, že vraj ma má rada. Ale Karola určite bude mať inakšie rada. Vtedy by to tak hlasno ani za celý svet nepovedala. Nezdá sa vám, milostivá pani, že naše jasličky sa skončia svadbou?

ŽALSKÁ: Aj vy tak myslíte?

PAVOL: Je tu treba ešte nad niečim uvažovať? Karolovi sa Mária páči, preto požiada o jej ruku. Povedal to celkom otvorene. Mária je síce dobré, zbožné dievča, ale je len predsa ženou. Hanblivo povie svoje „áno“ a nešťastie; či chcel som povedať svadba je hotová!

ŽALSKÁ: Prečo ste povedali, nešťastie?

PAVOL: Preriekol som sa!

ŽALSKÁ: Myslíte, že sa Mária ku Karolovi hodi a že bude môcť byť s ním šťastná?

PAVOL: A vy to myslíte, milostivá pani?

ŽALSKÁ: Bojím sa . . .

PAVOL: A ja tiež!

ŽALSKÁ: Azda by ste mohli Máriu upozorniť.

PAVOL: A vliezť rozzúrenému medveďovi do pa-

pule. Či nepoznáte Karola? Zabije ma ako psa, keď sa niečo dozvie . . .
ŽALSKÁ: Potom už nezostáva iné, len . . .
PAVOL (*úprimne*): Spravím, čo budem môcť.

10. výstup.

Predošli, Slávik, Mária, Ján a Karol (vyjdu z dielne.)

JÁN: Predsa si ty, Karol. len jedinečný majster!
KAROL: Veľmi ma teší, že sa ti moja práca páči.

JÁN: Bol som presvedčený, že nás nesklameš, keď som otcovi radil, aby dal tebe zhotoviť jasličky. Jasličky sa ti nádherne podarili, ale i traja králi — budú — majstrovským dielom.

SLÁVIK: Srdečne vám ďakujem, pán Karol. Neprijali by ste moje pozvanie zajtra k nám na obed? Čo myslíš, Mária, budeme vedieť hostiť takých umelcov.

MÁRIA: Pousilujem sa, aby hostia boli spokojní. Pán Pavol nás predsa tiež poctí svojou návštevou? Pravda, pán Pavol?

PAVOL: S radosťou, len keď sviažete vašu pomocnicu drótenými povrazmi!

MÁRIA (*so smiechom*): Prečo práve drótenými?

PAVOL: Pretože tá mrcha by obyčajné určite prehrýzla.

SLÁVIK: Nebojte sa. V našom dome budete bezpečný. (*Lúči sa so Žalskou*) Sbohom, pani Žalská!

KAROL: Ale bez náhubku by ťa nemali predsa púšťať do domu, lebo bude hotové peklo

PAVOL: I ty začínaš?

MÁRIA: Teda zajtra nech sa páči, páni. Bude sa tešiť vašej návšteve!

KAROL (*významne sa ukláňa*): Dúfam, že zajtrajší deň bude najšťastnejším v mojom živote.

PAVOL: Ak nebude pršať, nezmokneme.

MÁRIA: Teda do videnia, milostivá pani, i vy páni! (*Odchádzajú. Karol a Pavol tiež*)

ŽALSKÁ (*chvilku stojí pri vchode*): Zajtrajšok najšťastnejší deň v jeho živote, alebo začiatok veľkého nešťastia! (*Složí ruky a skloní hlavu.*)

OPONA.

DRUHÉ DEJSTVO.

Predsieň v dome Slávikovom. Vchod zo zadu zľava
i zprava.

1. výstup.

PAVOL (*vstúpi zo zadu, pri dverách sa pre-
mrštene ukláňa*): Pozdravujem čo najpokor-
nejšie prevzácnu tetičku všetkých egyptských
faraónov!

ŽOFKA (*tiež sa hlboko ukláňa*): A ja som naj-
poniženejšia služobníčka urodzeného praotca
všetkých hotentotských kráľov

PAVOL (*slávnostne*): Ste veľmi úctivá madam,
preto sa nádejím, že budeme môcť byť dobrý-
mi priateľmi nie len na zemi, ba i po smrti.

ŽOFKA (*tiež slávnostne*): Čím môžem poslužiť
vašej urodzenosti, vznešený praotče.

PAVOL (*skromne*): Bol by som vám, nevlastná
vdova mexického cisára, veľmi povďačný, ke-
by ste mi mohli zo svojej láskavosti pod ru-
kou prepustiť tak zo dva litríky — egyptskej
tmy.

ŽOFKA: S radosťou, nevlastný brat čínskeho
cisára. Len by som prosila, aby ste si tu, hľa,
pahli na pohovku a skôr ako sa nazdáte zatmi

sa vám v očiach a zadnú čiastku budete mať tmavú ako zástera!

PAVOL (*ustupuje*): Bola by to hrubá neslušnosť a nevychovanosť z mojej strany žiadať od takej vznešenej dámy takú službu.

ŽOFKA: Ó prosím, ja pánovi poslúžim veľmi rada a ak bude ešte treba i pridám.

PAVOL: Ó ďakujem, ďakujem, čo najsrdečnejšie, ako keby sa bolo stalo. (*Pomaly a dôverne.*) Hm! Prosím vás madam, i budúceho svojho muža a pána tiež budete držť v takej tme?

ŽOFKA: Podľa potreby a zásluh. Ale vy, prateľ a nevlastný brat, či sa pamätáte, že nie som nijaká madam a že nebudem mať ani pána, ani mužička, ale len manžela. Rozumeli ste!

PAVOL (*veselo*): No to bude vzácny cirkus, manžel, ktorý nebude ani mužom, ani pánom. A čím potom bude?

ŽOFKA (*ironicky*): Chceli by ste to skúsiť?

PAVOL: Hm! Tá myšlienka by ani nebola taká zlá. A prosím vás, keď nie ste madam ako vás mám oslovovať, aby sme už konečne aj rozumne hovorili!

ŽOFKA: Vy a rozumne? Viete vy vôbec rozumne hovoriť?

PAVOL: Ja — rozumne? Mám viac rozumu ako

sto iných, lenže viete, slečinka, nemám vo zvyku vešať svoj rozum na každý stúp!

ŽOFKA: Ja nie som madam ani slečinka!

PAVOL: Čo ste vlastne potom? Čosi len predsa musíte byť!

ŽOFKA: Keď si teda myslíte, že by som mohla byť vhodným stípom pre váš rozum, hovorte mi Žofka!

PAVOL: Žofka! To už hej! Teda, aby sme rozumne hovorili, vy sa mi Žofinka, nesmierne páčite!

ŽOFKA: No a?

PAVOL: Aké no a? Vy sa mi ľúbite! Keď sa vám aj ja ľúbim, prečo by sme mali byť večne, vy nevlastná vdova a ja praotec.

ŽOFKA: No a?

PAVOL: Ste vy len nedôvtipná! Prečo by sme sa, hovorím, nevzali? Vy ste mladá, ja som mladý, teda...?

ŽOFKA: No a?

PAVOL: Hrom do vášho „no a“. Ak chcete môže to byť pozajtra alebo i zajtra a pre mňa za mňa hoci ešte dnes!

ŽOFKA: No a?

PAVOL (*už s hnevom*): Už mám toho vášho „no a“ akurát dost. Ešte jedno „no a“, a...

ŽOFKA: No a?

PAVOL: Môžete tu skamenieť ako skamenela

egyptská tma, a tak chrliť do vzduchu vaše „no a“. Teraz sa však pýtam po prvý, druhý, tretí raz i naposlady: chcete ma, alebo nie?

ŽOFKA: Chcem! Ale predsa musíme mať zaopatrené živobytie!

PAVOL: No a?

ŽOFKA: Ja nemám mnoho a vy asi nič!

PAVOL: No a?

ŽOFKA: Aké zasa „no a“! Ak nerozumiete, že z niečoho musíme i žiť a že vy ničoho nemáte, potom vás ľutujem a hovorím —

PAVOL: No a?

ŽOFKA: — a hovorím vám, že z nás nielen nič nebude, ale že z tohto domu vyletíte ako kuvik, ak ešte raz poviete „no a“!

PAVOL: Na let nie som prispôsobený, preto sa vás radšej spýtam: no a, keď ja nemám nič, vy čo máte?

ŽOFKA: Za krátky čas zdedím na predmestí domček so záhradou, ale čo máte vy?

PAVOL (*hrdo*): Nemám ani domček, ani záhradu, ale mám seba, svojho génia!

ŽOFKA: Génia? A čo je to za zviera? Ešte, aby sme aj to živili?

PAVOL: Génius, Žofinka, nie je ani pes, ani mačka! Génius je naše slnko, naša hviezda.

ŽOFKA (*smeje sa*): Nech je to čo chce, len keď to nežerie a nepotrebuje opateru. Ale pravdepodobne neprináša ani zisk.

PAVOL: Neprináša, ale nás vedie k sláve!

ŽOFKA: Slávy sa nenajete! Teda z čoho chcete žiť?

PAVOL: Viete čo, Žofka? V tom vašom domku na predmestí zariadime dielňu na náhrobné pomníky.

ŽOFKA: A obchod s rakvami, Ten ide dobre.

PAVOL: Ak chcete aj s kočiarkami. Vy budete predávať a ja vyrábať. To bude život ani v raji!

ŽOFKA: Ale ste katolík?

PAVOL: Veľký nie! Vyrástol som skoro bez otca a bez matky, ako na púšti. Nikto ma ne-naučil poznávať Boha a čo som sa naučil v škole, to som už dávno zabudol. Ale s vašou pomocou, Žofka...

ŽOFKA: Dobre, dobre! Anjela z vás už veru neurobím. (*Vážne.*) Ale neuznávate i vy manželský rozvod, ako tí moderní pohani? To vám vravím...

PAVOL: Odpustite, ale vy nevyzeráte na takú, s ktorou by sa dalo len tak ľahko rozviesť!

ŽOFKA: Na to si ani len nepomyslíte! Ale počúvajte, vy bratanče všetkých čínskych cisárov, čo tu vlastne chcete? Či ste to prišli len kvôli mne?

PAVOL: Som ja ale praotec všetkej hlúposti! Pre vaše táraniny som zabudol...

ŽOFKA (*prísne*): Táraniny! Že pre moje táraniny?

PAVOL: Odpusťte! Mám už i tak málo času a ešte by sme sa zahovorili. (*Vážne.*) Mohol by som hovoriť s mladým pánom osamote?

ŽOFKA: To by som ho musela poslať sem.

PAVOL: Bežte, dušička, bežte! Ide o veľkú vec!

ŽOFKA: Smiem vedieť o akú?

PAVOL: Ó svätá zvedavosť! Časom sa všetko dozviete. A teraz bežte, bežte, lebo ak ma tu Karol pristihne, bude zle!

ŽOFKA: Teda idem, ale...

PAVOL: Lette, len lette, hovorím. Na to ostatné je ešte čas.

ŽOFKA: No, no, no... ešte, aby som kvôli vám aj lietala. (*Odchádza vľavo.*)

2. výstup.

Pavol sám.

PAVOL (*luskne prstami*): Pozrime sa len! Skoro by som sa oženil. A nebolo by to ani najhoršie! Dievča ako malina a je veselé! I s tými rakvami to by tiež nebol najhorší nápad. Lebo i tak z toho môjho umenia mnoho nebude. Od detstva žijem ako na púšti a púšť tiež raz omrzne. Uvidíme!

3. výstup.

Pavol, Ján, Žofka.

JÁN (*prichádza zľava so Žofkou*): Vitaj, Pavol! Neprihodilo sa niečo, že tak zavčasu prichádzaš?

PAVOL (*podávajúc ruku Pavlovi*): Ešte sa nestalo, ale práve preto prichádzam, aby sa nestalo!

JÁN: Tým lepšie! Ako vidím, spriatelil si sa so Žofkou, i keď je nie priviazaná drótenými povrazmi.

PAVOL: Počúvaj, to dievča ani keby v sebe malo čerta.

ŽOFKA (*chce odísť, ale keď to počuje, zarazí sa*): No a?

PAVOL (*tak isto*): No a?

ŽOFKA (*odchádzajúc*): Len aby vás raz ten čert nemrzal!

JÁN (*smeje sa*): Vy dvaja ste sa už dávno mali sobrat'. Bol že by z vás podarený párik!

PAVOL: A aj bude. Už sme sa dohovorili. Ja budem vyrábať kočiariky a ona bude predávať rakvy. Tak nám neutečie ani živý ani mŕtvy!

JÁN: To ste už tak ďaleko? A to si mi prišiel povedať?

PAVOL: Ani nápad! Čo myslíš o Karolovi?

JÁN: Je veľmi dobrý umelec, ale veľmi vznetlivý a prudký človek. Prečo sa pýtaš?

PAVOL: Poznáš jeho náboženské presvedčenie?

JÁN: A má vôbec nejaké? Boli ste vždy ako jeden. Nič vám nebolo sväté. Lenže u teba je viac ľahkomyselnej dobromyselnosti a u Karola, tak sa mi zdá, viac škodoradostnej zlomyseľnosti.

PAVOL: Vieš, že zúčtoval s Rímom, ako to on hovorí?

JÁN: I toho by bol schopný?

PAVOL: Pravdaže, odpadol od katolíckej viery!

JÁN (*veľmi vážne*): Odpadol? Vie o tom jeho matka?

PAVOL: Vie a plače!

JÁN (*smutne*): Ťbohá matka! A to si mi prišiel povedať?

PAVOL: Áno!

JÁN: Prečo? Radšej keby som to nevedel!

PAVOL (*vážne*): Prichádzam len kvôli Karolovej matke.

JÁN: Môžem tu ja niečo pomôcť?

PAVOL: Pomôcť nie, ale zabrániť môžeš, aby sa nestalo ešte väčšie nešťastie!

JÁN: Aké by to malo byť?

PAVOL: Keby si tak Karol vzal za ženu tvoju sestru Máriu...

JÁN: Moju sestru. Predsa na to nikto nemyslí?

PAVOL: Myslí! Bohužiaľ, myslí! Myslí Karol

a možno už dnes alebo zajtra požiada o jej ruku. A zdá sa, že aj Mária myslí na to.

JÁN: To je predsa len nemožné!

PAVOL: Nevieľ, čo je možné a čo nie. Ale viem, že Mária je len žena a Karol sa jej páči. Karol sám tiež včera vravel, že dnes alebo zajtra požiada o ruku slečny Márie a dúfa, že nedostane košom!

JÁN (*zamyslene*): Nebol som dlho doma. Na čosi podobného som ani nepomyslel! Vravel to skutočne Karol sám?

PAVOL: Áno! Preto ma tiež prosila jeho matka, aby som išiel za tebou a povedal ti, že sa o Máriu bojí!

JÁN: Bojí?

PAVOL: Áno, bojí! Je presdčená, že šťastnú a trvácú rodinu môže založiť len muž a žena, ktorí sú jednakého presvedčenia a smýšľania.

JÁN: A má pravdu! Ako môžu žiť spokojne dvaja ľudia, keď ich duše sú tak nekonečne od seba vzdialené!

PAVOL: Matka dobre pozná Karola a pozná aj Máriu. Preto je presvedčená, že Mária by bola nešťastnou.

JÁN: To by bola! Kde niet jednoty medzi manželmi, tam niet ani šťastia. Skôr, či neskôr, znechutia sa jeden druhému a potom sa buď rozídu alebo zostanú spolu, ale i v jednom i druhom prípade sú nešťastní.

PAVOL: Máriu bude treba varovať, ak je ešte nie neskoro!

JÁN (*smutne*): Dúfam, že ešte nie.

PAVOL: To som ti chcel povedať! Nemal som na to chuť, ale keď Karolova matka tak vrúčne prosila... Prosím ťa, neprezrad', kto ti to povedal. Bolo by so mnou zle a úbohá matka by mala v dome hotové peklo.

JÁN: Neboj sa! Iste jej to nie je všetko jedno, keď ťa prosila. Je to šľachetná žena.

PAVOL: A teraz už musím rýchlo odísť.

JÁN: Ďakujem ti, Paľo! Azda sa nám podarí zachrániť aspoň Máriu. (*Podáva mu ruku a odprevádza ho ku vchodu vzadu.*)

PAVOL: (*Odchádza.*)

5. výstup.

Ján, neskôr Žofka.

JÁN (*pomaly sa vracia od vchodu a zamyslene sa zastaví na prostredí javiska*).

ŽOFKA (*vojde zo zadu s kyticou červených ruží*): Mladý pán! Pán Karol posielala slečne Márii kyticu ruží. Len si predstavte, teraz ruže! Sú ako maľované a ako voňajú! (*Kyticu položí na stôl a odíde.*)

JÁN: Červené ruže, zaiste vyznanie lásky. I včera jej dal kyticu. Nedaj Bože, aby už bolo

neskoro. Urobil som chybu, urobil, že som uviedol Karola do nášho domu. Mal som ho rád ako vlastného brata. Vážil som si ho, ako umelca napriek jeho povahe a jeho čudným názorom. Ale domov vodiť som ho predsa nemal. Úbohá Mária!

6. výstup.

Ján, Slávik.

SLÁVIK (*vchádza zprava*): Tu si, Janko? Bol som sa pozrieť, či je už stôl slušne prestretý. Bol by som rád, aby pán Karol i s Pavlom videli, že si vieme uctiť umelcov, hoci o Pavlovi by som skôr viac povedal, že sa viac hodí za herca alebo predavača.

JÁN (*neveselo sa smeje*): A podľa všetkého ním aj bude, veď si len predstavte, chce predávať rakvy! A viete kde? Tu, v našom meste, a to spolu s našou Žofkou.

SLÁVIK (*veselo sa smeje*): Ver mi, že sa im bude dariť! Obaja sú statoční a dokážu so smiechom kráčať životom. I to je veľké a užitočné umenie!

JÁN (*zamyslene*): Všetko, čo žije, túži za svetlom a teplom!

SLÁVIK (*zasrie na stole ruže*): No, hľa, aj ruže si objednal?

JÁN: Ani mi nenapadlo! Poslal ich Karol Márii.

SLÁVIK: Dnes zasa? Ved' predsa jej včera dal kyticu. Čo chce tým povedať?

JÁN: Že mu je Mária nie ľahostajná!

SLÁVIK: Čuduješ sa tomu? Našu Máriu má každý rád. Je ako teplý májový deň!

JÁN: Preto by bolo hriechom, pripútať ju k človeku, čo by na ňu účinkoval ako zhubný mráz!

SLÁVIK (*spokojne*): Nedám ju hockomu. A Mária má už tiež svoj rozum.

JÁN (*vážne*): Viete, otec, že Karol dnes alebo zajtra chce požiadať o Marienkinu ruku?

SLÁVIK (*spokojne*): To by ma vôbec neprekvapilo.

JÁN: A súhlasili by ste?

SLÁVIK (*stále spokojne*): Prečo nie, len keď sa Karol bude Márii pozdávať.

JÁN: Poznáte Karola?

SLÁVIK: Myslím, že ho poznám dosť dobre!

JÁN: A páči sa vám ako človek a ako katolík?

SLÁVIK (*nepokojene*): No, no, akosi vážne začínaš. Aby som ti úprimne povedal, Karol, ako človek sa mi nikdy príliš nepozdával. Má viac sebavedomia ako citu, ale čo chceš od mladého umelca? A ako katolík? Pánu kaplánovi sa nepáči, vraj ho uráža svojimi uštipačnými posmeškami, ktorými útočí aj na tie najsvätejšie veci. No ale poznáš pána kaplána.

JÁN: Je to jedinečný, vzdelaný a vzorný kňaz!

SLÁVIK: Ale povedzme si to, je príliš horlivý.

JÁN: Práve takých dnes potrebujeme. Aby sme boli na čistom. Karol sa vám páči pre svoju mladosť a umenie, preto ostatné jeho nedostatky nevidíte.

SLÁVIK: Nie som predsa mladé, neskúsené dievča!

JÁN: Mladosť a umenie vedia zaslepiť aspoň čiastočne i skúseného muža, ako však potom môžu nebezpečne ovplyvniť mladé dievča.

SLÁVIK: Myslel som o vás, že ste najlepšími priateľmi?

JÁN: Ako priateľa a umelca mám ho rád. Ako človek a katolík sa mi už dávno nepozdáva. Je prudký, tvrdohlavý a neverec. Som presvedčený, že do našej rodiny nezapadne a že Mária bude s ním nešťastná.

SLÁVIK: Čo však vtedy, keď sama bude chcieť byť jeho? Mojou snahou bolo, aby som vás dobre vychoval, ale životnú cestu si vyberte sami. Ak sa Karol Márii páči, dobre. Ako otec budem ju však vystríhať a radíť jej, ale v tejto veci jej nebudem nikdy rozkazovať!

JÁN: Potom to musím robiť ja! Karola som do našej rodiny uviedol ja, preto som na tomto soznámení nepriamo aj ja spoluúčinkoval. Teda ja som povinný ju zachrániť. (*Sebavedome.*) A zachránim ju!

SLÁVIK: Pst! Pozdáva sa mi, že Mária prichádza. Prosím ťa, nekaz jej aspoň dnes radosť. A teraz pod'! Chcem si s tebou ešte o všetom pohovoriť a času je málo. (*Odídu vľavo.*)

7. výstup.

Mária, neskôr Žofka.

MÁRIA (*vojde z pravej srtany*): Počula som tu hlasy, a nikoho tu niet! (*Starostlivo.*) Ako len ten čas uteká! Hostia prídu čo nevidieť. Teším sa tejto návšteve ako malé dieťa. Pavo! rozosmeje aj mŕtveho. A Karol? Je ako rytier z rozprávky, tetička by povedala: Teším sa jeho prítomnosti a predsa sa ho bojím! Túžim za ním a predsa cítim, ako keby som mala pred ním utekať. (*Zazrie ruže.*) Aké nádherné ruže, (*Ide ku vchodu zo sady.*) Žofka!

ŽOFKA (*vstúpi*): Prosím, slečinka? O chvíľu ale bude obed, musím sa ponáhľať.

MÁRIA: Kto priniesol tie ruže?

ŽOFKA: Ach, tie ruže? Priniesol ich posol. Vraj ich posielala pán Karol slečne Márii.

MÁRIA (*ticho*): Teda predsa!

ŽOFKA: Mne sa tak zdá, že tie ruže sú tu nie nadarmo!

MÁRIA: Ako to myslíš?

ŽOFKA: Keď posielala mladý pán slečne ruže,
môže sa očakávať svadba!

MÁRIA: Ale, Žofka!

ŽOFKA: Aké ale! Svadby boly i budú! (*Odíde
zadným vchodom.*)

8. výstup.

Mária, neskôr Karol.

MÁRIA (*zamyslene*): Má pravdu: svadby boly
i budú. Ale boly i budú svadby veselé a bý-
valy a budú také smutné a nešťastné, akou
bude...

ŽOFKA (*zadným vchodom ticho*): Slečinka, po-
zor! Pán Karol už ide!

MÁRIA (*zľakne sa, rýchlo položí ruže na stôl,
chce odbehnúť, ale sa náhle zastaví a obráti
sa k zadnému vchodu a čaká*).

KAROL (*vojde zadným vchodom, zastaví sa pri
dverách — milo*): Mária! (*Úctivo.*) Ruky boz-
kávam, milostivá slečna!

MÁRIA (*ide pomaly naproti Karolovi*): Dobrý
deň, pán Karol! Aký ste milý, že prichádzate
tak skoro, lenže bohužiaľ, nebudem sa môcť
s vami pred obedom pobaviť. — (*Podá Karo-
lovi ruku, ktorú on bozká.*) Ako gazdiná mu-
sím sa starať, aby ste sa dnes u nás dobre cí-
tili!

KAROL (*drží Márinu ruku*): Kde ste vy, slečna, tam je vždy dobre.

MÁRIA: Len mi veľmi nelichotíte, pán Karol, aby som azda nespýšnela!

KAROL: Hovorím úprimnú pravdu, slečna! Od prvej chvíle, čo som prekročil prah vášho domu a videl som vás, stratili ostatné domy pre mňa kúzlo. Bol som vždy šťastný, kedykoľvek som váš dom mohol čo len zazrieť.

MÁRIA (*úprimne, jednoducho*): Boly to krásne chvíle, ktoré sme odvtedy prežili, čo ste k nám po prvý raz zavítali! Daj, Bože, aby ste na ne dlho spomínali!

KAROL: Budete aj vy spomínať?

MÁRIA: Na dobrých priateľov vždy radi spomíname. Bude na vás spomínať otec, (*Ticho*) i ja!

KAROL: Srdečne vám ďakujem za tieto slová, drahá slečna!

MÁRIA: A ja za krásne ruže, ktoré ste mi poslali!

KAROL (*rozcítene*): Kiež by vám tieto ruže pošeptaly moje city k vám!

MÁRIA: Opravdu sú krásne! Postavím ich na stôl.

KAROL: Vo vašej prítomnosti sa budem dobre cítiť aj bez ruží. Keby ste chceli, mohlo by sa moje šťastie stať čoskoro večným.

MÁRIA: Akó by som mohla ja...

KAROL: Práve vy jediná, slečna, mohli by ste

mi spríjemniť celý život, keby ste chceli. Dúfam, že dnešný deň bude počiatkom toho krajšieho a blaženejšieho života pre mňa.

MÁRIA (*úprimne*): Prajem vám to zo srdca.

KAROL: Slečna, chceli by ste, mohli by ste aj vy byť so mnou šťastnou?

MÁRIA: Pán Karol, žila som až doteraz v tomto dome a bola som šťastná. Pre mňa platí otcova vôľa nadovšetko.

KAROL: Pokúsím sa všetkými silami, aby som si získal priazeň vášho otecka, a dúfam...

9. výstup.

Predšlá, Ján.

JÁN (*vojde rýchlo zľava*): Ach to je dobre, že si tu Karol.

MÁRIA: Ešte lepšie, že ty prichádzaš, budem môcť oabehnúť a pozrieť, či je už obed hotový. Do videnia, páni! (*Odíde.*)

KAROL: Dobrý deň, priateľ môj! Vieš, čo som práve povedal Márii?

JÁN (*smeje sa*): Iste to, čo sa obyčajne mladým dievčatám hovorí!

KAROL: Áno, ale to, čo sa dievčatám len raz hovorí: že by mohla byť mojím šťastím na celý život!

JÁN (*smutno*): Bohužiaľ, sú i takí mladíci, kto-

rí to isté hovoria dosť často a nie jednému, ale mnohým dievčatám. Veru, ľahkoverné dievča, ktoré uverí takým rečičkám.

KAROL (*nemilo*): Dnes si akýsi nesvoj! Čo som povedal Márii, povedal som po vážnej úvahe a celkom úprimne.

JÁN: A Mária?

KAROL: Ako dobre vychovaná dcéra, bude vraj dbať na otcovu vôľu. Konečne tak každá hovorí . . .

JÁN: U Márie to nie je prázdne slovo!

KAROL: Som o tom presvedčený! Ale aj o tom, že som jej nie celkom ľahostajný!

JÁN: A uvážil si, Karol, či sa Mária k tebe hodí?

KAROL: Prečo by sa nehodila? Mne sa páči a ak sa jej i ja páčim, na čo ešte uvažovať? Páčiť sa, to je všetko!

JÁN: Manželstvo je veľká obeť na celý život.

KAROL: To sú už prežitie zásady.

JÁN: Staré, vyskúšané a dobré.

KAROL: Do našej pokrokovej doby sa už nehodia.

JÁN: To hovoríš ty! Iní hovoria, že práve to vaše moderné, uvoľnené manželstvo je najväčším nešťastím dnešných časov. Preto sa treba pridržať starej osvedčenej zásady, nerozlučiteľnosti manželského sväzku.

KAROL: Kto ma môže a smie nútiť ostať so že-

nou, ktorá sa mi sprotivila alebo ktorá mi je
nie po vôli?

JÁN: Tvoje svedomie a Boh!

KAROL (*hlasno sa smeje*).

JÁN: Karol, Karol, nesmej sa týmto vznešeným
veciam!

KAROL: Teda prečo vôbec o nich hovoríš, keď
vieš, že môj svetonáhl'ad je celkom iný.

JÁN (*spokojne*): Preto sme sa nemohli shodnúť
nikdy a nemôžeme sa ani dnes! Medzi mnou
a tebou je nepreklenuteľná priepasť. My sa
môžeme sblížiť iba tak, keby si ty zavrhol
svoj náhl'ad a ja svoj. Sme priateľmi len po-
tiaľ, zakiaľ sa nedostaneme k tejto priepasti.
Preto sjednotiť sa nemôžeme nikdy!

KAROL (*uštípačne*): Čo na tom?

JÁN: Môj náhl'ad je náhl'adom mojej sestry.
Medzi jej dušou a tvojou otvára sa priepasť.

KAROL (*tahko*): Ktorú preklenie všemohúca
láska.

JÁN (*presvedčivo*): A keď tá láska pominie?

KAROL (*surovo*): Rozídeme sa!

JÁN: Hľa, zasa priepasť! Pre teba manželstvo
je šport, zábava, ktorej sa oddávame dovtedy,
zakiaľ sa nám to páči, ale zanecháme ju, keď
sa nám znepáči. Mojej sestre, manželstvo je
veľkou obeťou pre celý život. Pre teba rozvod
za istých okolností je spásou, pre Máriu je to

vždy hriechom a nešťastím. Povedz, je tu možná dohoda?

KAROL (*Vahko*): Smýšľať môže ako sa jej páči! Sú veci, na ktoré sa mojej ženy nebudem nikdy vypytovať. Nech si smýšľa a verí, čo chce! Nebudem jej v ničom prekážať. Nechcem byť otrokom a nechcem mať ani ženu otroka.

JÁN: Vidím, že by sme márne ďalej rozprávali. Ty mi porozumieť nemôžeš, ba ani nechceš. Karol, boli sme vždy dobrí priatelia! Ako priateľa ťa prosím, nemysli na moju sestru. Ste z rôznych svetov. Nehodíte sa k sebe!

KAROL: Ty teda myslíš, že moja nádej je márna?

JÁN: Je len jedna cesta, ktorá vedie k Márii!

KAROL: A táto cesta je?

JÁN: Zanechať svoj nešťastný svetonáhľad.

KAROL: Nikdy!

JÁN: Potom Mária nikdy nebude tvoja!

KAROL: A keď predsa bude chcieť?

JÁN: Azda si jej nie ľahostajný a rada by ti obetovala celý svoj život: ale viem, že nepri-
volí, keď sa dozvie, že . . .

KAROL (*nahnevano*): Nestavaj sa medzi nás.

JÁN: Je to moja povinnosť. A ja si svoju po-
vinnosť vykonám!

KAROL: Čo chceš urobiť?

JÁN: Nechcem, aby privolila, nevediac, koho si
berie!

KAROL (*pridusene*): Ako to prevedieš?

JÁN: Poviem jej úprimne, aký si!

KAROL (*nahnevano vyskočí*): Čo jej povieš?

JÁN: Že si odpadol od Cirkvi a nemáš viery!

KAROL (*zlostne*): A keď predsa privolí?

JÁN: Viem, že neprivolí. Mária si nikdy nevezme muža, ktorý odpadol od viery, zradil Cirkev a pohŕda náboženstvom!

KAROL: Vieš to iste?

JÁN: Práve tak isto, ako že s tebou rozprávam!

KAROL (*zachmúreno*): Potom jej to nepovieš!

JÁN: Nepoviem, keď mi slúbiš, že prestaneš myslieť na moju sestru a ešte dnes odídeš z nášho mesta.

KAROL: A keď nesľúbim?

JÁN: Poviem jej ešte dnés všetko!

KAROL (*skočí oproti Jánovi a päťami mu mierí na hlavu*): Potom!

JÁN: Čo potom? Chceš ma zabiť?

KAROL (*zarazí sa, ruky mu klesajú*).

JÁN (*stále spokojne*): Zákerne zabiť môžete len zbabelca! Zbabelci ste ale vy! Preto nedokážete obhájiť ani svoju neveru! Ste ako na jeseň so stromu odpadnuté lístie, ktoré vietor roznáša kam chce! Nemáte sily, aby ste verili a nemáte sily, aby ste sa zriekli svojich vášní, o živote ani nehovorím! Len srdce ženy, manželky, či matky dokážete prilákať! (*Tichšie.*) Zabi ma, keď môžeš!

KAROL: Nemôžem žiť bez Márie.

JÁN (*zasmeje sa*): Pričín sa, aby ona mohla žiť s tebou. Obráť sa.

KAROL: Mlč aspoň dnes! Chceš znemožniť náš sobáš i vtedy, keby Mária privolila?

JÁN: Znemožniť? Keby predsa privolila? (*Smutne.*) Nemôžem ani sestre v tejto veci rozkázať! Môžem ju len prosiť a varovať ju.

KAROL (*tvrdó*): Teda pros a varuj! Ale — (*veľmi dôrazne*) nič viac. Rozumieš? Nič viac!

10. výstup.

Predošlí, Žofka.

ŽOFKA (*vojde zadným vchodom*): Prosím, prišiel pán Pavol. Mám ho uviesť sem?

JÁN (*rozochvene*): Uveď ho do jedálne. (*Ide k zadnému vchodu a pozrie sa von na chodbu.*)

KAROL (*hrdo pre seba*): Je stále ten istý, aký bol kedysi. Mal som ho rád, preto som ustúpil, ale tento raz by sa bol mohol škarede popáliť! Dnes, milý priateľu, sa hráme o život! Daj si pozor, aby si neprehral.

JÁN (*Obracia sa*).

11. výstup.

Ján, Karol, Mária a Slávik.

MÁRIA (*náhle vstúpi zprava*): Páni, prosím, obed je už pripravený. I pán Pavol práve prišiel.

KAROL (*milo sa ukloní*): Hľa, naša spanilá gazdinká. Ako keby bolo slnko vyšlo.

MÁRIA: Pán Pavol tvrdí, že je hladný ako tisíc vlkov. Janko, zavolaj otecka!

JÁN (*chce odísť vchodom vľavo*).

SLÁVIK (*vojde práve zľava*): No, máš už obed pripravený?

MÁRIA: Všetko je už prichystané. Nech sa páči do jedálne.

KAROL (*ponúka Márii rameno*): Smiem prosieť, slečna Marienka?

MÁRIA (*prijíma jeho ponuku*): Pán Karol, u nás sme nie zvyknutí na také obradnosti. (*Kráča s Karolom vpravo.*)

KAROL (*hlasno a uštipačno*): Priateľu, prehráš! Kocky sú hodené!

SLÁVIK (*k Jánovi*): Bol by z nich pekný párik! (*Ide za Karolom a Máriou*)

JÁN: Kocky sú hodené, ale si ešte ani ty nevyhral! (*Pohodí rukou a poberá sa za nimi.*)

OPONA.

TRETIE DEJSTVO.

Izba ako v prvom dejstve.

1. výstup.

Karol, Žalská.

KAROL (*vchádza s klobúkom a palicou; matka ho sprevádza*): Nebol tu nikto?

ŽALSKÁ: Bol tu akýsi pán.

KAROL (*mrzuto*): Akýsi pán! Aký pán?

ŽALSKÁ: Nepoznám ho a spýtať som sa ho nepovážila.

KAROL: Pravdaže! (*Nahnevano.*) A čo chcel?

ŽALSKÁ: Bol by rád videl tvoje práce.

KAROL: Mali ste mu ukázať dvere!

ŽALSKÁ: Si trochu nesvoj. Nebude sa ti páčiť šáločka čiernej kávy?

KAROL: Dajte mi pokoj s vašou kávou. Káva!

A vôbec, prosím vás, nechajte ma o samote.

Každé vaše slovo ma iba zbytočne rozčuluje!

ŽALSKÁ: Viem, nepovodilo sa ti u Slávikov.

Pavol mi niečo už hovoril.

KAROL (*prudko*): Pavol vám hovoril? Pravdaže,

Pavol! Prosím vás, odíďte už!

ŽALSKÁ (*smutno odchádza*).

2. výstup.

Karol sám.

KAROL (*odhodí klobúk a palicu*): Pavol jej hovoril! Pravdaže! Ale u Šlávikov by mali mať tiež rozum! Dobre vedia, že netrpezlivo čakám celý deň! (*Nepokojne chodí sem a ta, zastaví sa pri vchode do dielne a zasa cúvne.*) Chceli dvadsaťštyri hodín na rozmyslenie. Pravda. Ale na čo treba rozmýšľať? Načo? Prečo ma naťahujú na škripec? Mária by celkom isto povedala áno. Otec, ten by si tiež dal povedať. Len on, Jano, môj priateľ a kamarát! (*Smeje sa.*) On chcel dvadsaťštyri hodín na rozmyslenie. Na čo on potrebuje dvadsaťštyri hodín na rozmyslenie. Čo ho je vôbec do toho? To je jeho priateľstvo? Ale zmýli sa vo mne! Tento raz sa zmýli... Škaredo sa zmýli...

3. výstup.

Karol a Pavol.

PAVOL (*vojde tiež s klobúkom a palicou*): Ty si už tiež doma?

KAROL: Si slepý? Prečo takáto hlúpa otázka? Nemôžem vystáť tie tvoje hlúpe a zbytočné reči!

PAVOL: Si ty ale dnes poriadne rozladený!
(*Pozrie pozorne na Karola a usmeje sa.*) Zdá sa mi . . .

KAROL: Prosím ťa, nehovor!

PAVOL: To sa ti ľahko povie: nehovor! Čo budeš mať z toho, keď nebudem rozprávať? Nebudeme sa predsa len hrať na ústav hluchonemých!

KAROL (*nedbalo si sadne a odvráti sa od Pavla*): Teda si táraj koľko chceš, ale nežiadaj, aby som ťa počúval.

PAVOL: A či som ťa prosil, aby si ma počúval?
KAROL (*nahnevano mávne rukou*).

PAVOL: Nevieš! Teda počúvaj a čuď sa! Bol som na predmestí obzrieť si domček, ktorý zdedí Žofka. Jedinečná poloha, krásna záhrada! Všetko ako stvorené pre sochársku dielňu a obchod s rakvami.

KAROL (*zlostne*): Pre mňa za mňa hoci aj so šibenicami! Čo je ma, prosím ťa, po твоjich rakvách?

PAVOL: A že ty si mojím najlepším priateľom? Vieš, čo má robiť poriadny priateľ? Keď som veselý, má i on pukať od smiechu a keď som smutný, má fňukať ako stará baba.

KAROL: Keď som nahnevany, má vraždiť ľudí do radu!

PAVOL: Si trochu nazlosteny! Ale mal by si sa predsa trochu radovať so mnou, že som

pre svoju ošuchanú lodičku života našiel pokojný prístav . . .

KAROL: Pri hubatej Žofke! (*Vstane, nervózne sa prechádza a hneď si zasa sadne.*)

PAVOL: Nepodceňuj! Keby si našiel takú, mohol by si skákať od radosti. Tá by ti hneď bola povedala áno alebo rovno by ti bola dala pó ústach. Bol by si aspoň hneď vedel, načom si! Ale takto si dnes ako nervózny pudlík, vrčíš na dobré i zlé!

KAROL: Ty s tými svojimi hlúpymi rečami ma skutočne už dorazíš!

PAVOL (*útrpne*): Od Slávikov ešte nijaké zprávy?

KAROL: S Janom škarrede zúčtujem!

PAVOL: S Janom zúčtuješ? Prečo? Čo ti vlastne urobil?

KAROL: Keby jeho nebolo, mohol som mať odpoveď už včera a dobrú!

PAVOL: Neľutuj! Konečne buď rád, že Jano má lepší rozum ako ty!

KAROL: Netáraj, prosím ťa!

PAVOL: Nemýl' sa, milý Karol! Už dávno i sám si mohol prísť na to, že sa do tej rodiny vôbec nehodíš.

KAROL: Však by som ani do nej nešiel. Chcem len Máriu!

PAVOL: A myslíš, že keď Máriu vytrhneš z ovzdušia rodiny a toho prostredia, ktoré jej

prirástlo k srdcu, že bude pri tebe šťastnou, že odrazu zmení svoje smýšľanie a bude ťa slepo nasledovať?

KAROL: Milujúci manžel jej predsa musí byť milší, než katolícka povera.

PAVOL: To si ty tak myslíš! Ale sú ľudia, drahí priateľu, ktorí radšej zomrú, než by zmenili svoje presvedčenie. A Slávikova rodina je od nepamäti dobrou katolíckou rodinou, takže ani dlhé roky odlúčenia nemohly zmeniť Janovo presvedčenie, a ty to teraz čakáš od Márie?

KAROL: To nečakám, ani nežiadam! Ale nech ani odo mňa nečakajú a nežiadajú niečo podobného!

PAVOL: Čo oni žiadajú, to musia podľa svojho presvedčenia. Navráť sa ťa, odkiaľ si odišiel. Staň sa zasa katolíkom a daj im záruku, že ťa ani nenapadne zatúžiť po manželskom rozvode!

KAROL (*nahnevano*): Do rímskej tmy sa jakživ nevrátim. Rozumieš! Jakživ! A zaručiť nerozlučiteľnosť manželstva? A či ja viem, čo sa stane zajtra?

PAVOL: Práve preto chce Ján pre Máriu záruku!

KAROL: Nesmysel! — Ani ma nenapadne vzdať sa toho práva!

PAVOL: Nuž vidíš, keď nemôžeš ustúpiť ty, ne-

môžu ani oni! Čo ti teda iné pozostáva, než ísť hľadať šťastie inde?

KAROL: Nikdy! Máriu chcem a musím dostať!

PAVOL (*smeje sa*): Musíš dostať! Tak už ne-
jeden hovoril a predsa nedostal, po čom túžil!

KAROL: Ale ja ju dostanem, lebo i ona túži
za mnou!

PAVOL: Nemýl' sa! Túži azda ešte dnes, ale ne-
bude túžiť, keď ťa spozná! Priateľu, vy všetci
ste vo svojom protikatolíckom zúrení nie ni-
jako lákaví!

KAROL: To hovoríš ty?

PAVOL: Áno, ja! Vieš aký som bol a aký som!

Nemal som náboženského presvedčenia a ne-
mám ho ani dnes, ale videl som a vidím . . .

KAROL (*posmešne*): Čo si videl a čo vidíš?

PAVOL: Že katolíci sú väčšinou ľudia spokojní,
prívetiví, veselí a dobroprajní.

KAROL: A my? (*Sadne si.*)

PAVOL: Vy? Ako keby ste sa boli napili vitri-
olu alebo ako keby ste sa boli najedli pichľav-
vého drótu. Ste nemilí, nesnášliví, nespo-
kojní a nechutní . . .

KAROL: A lumpi?!

PAVOL: Nie práve lumpi, ale ja by som radšej
dal do opatery svoj majetok veriacemu člove-
kovi, než nevercovi.

KAROL: I medzi katolíckmi sú zlodeji!

PAVOL: Sú, lebo i medzi katolíckmi sú ľudia,

ktorí v skutočnosti nemajú nijakej viery. —
Vidíš, i ja som katolík.

KAROL (*rozosmeje sa*).

PAVOL: Nesmej sa! I ja som katolík, ale viery
som nemal a dosiaľ nemám. Avšak v katolí-
ckej Cirkvi som predsa zostal . . .

KAROL: Lebo si zaostalec, zbabelec!

PAVOL: Možno! Ale v Cirkvi som zostal aj
z iného dôvodu. Myslel som takto; som síce
suchou ratolesťou na strome, ale keď som
spojený so zdravým koreňom stromu, vždy
môžem ešte dúfať, že raz ožijem.

KAROL (*uštípačne*): A len preto zostaneš v
klerikálnej tme!

PAVOL (*posmešne*): Čo vy menujete klerikál-
nou tmou, to dalo svetu vzdelanosť akej ne-
bolo, nie je, ani nebude. Z tejto tmy ste vy-
rástli a žijete aj vy!

KAROL: Katolícka Cirkev je už mŕtva!

PAVOL: Nemýl' sa, priateľu! Dve tisíc rokov
bojujete proti nej a ona žije dodnes!

KAROL: Ale puká, drobí sa.

PAVOL: Drobí! Tomu sa nečuduj. Kde je mo-
hutná skala, tam sú aj úlomky. Búrka a vie-
tor časom odtrhne nejaký úlomok, a ten opo-
dial' skaly zarastá machom a burinou. Bývajú
to väčšie i menšie úlomky. Odpadávajú bez
toho, že by to skala cítila. A skala stojí pev-
ne ďalej a vzdoruje zubu času. Nečuduj sa

preto, že i okolo skaly katolíckej Cirkvi leží niekoľko takých odrobiniek a úlomkov!

KAROL: Časom takto i tá najväčšia skala sa môže rozpadnúť.

PAVOL: Môže! Ale skala katolíckej Cirkvi nejaví ani tie najmenšie znaky, žeby sa mala alebo chcela rozsypať. Dnes je pevnejšia ako včera!

KAROL: No už mám toho tvojho kázania práve dosť. Či ťa azda Jano najal, aby si ma obrátil na vieru?

PAVOL: Nikto ma nenajal! Ver mi, že sa mi úplne spriečily tie vaše neslýchané, nemastné táraniny o rímskej tme a klerikálnych výmysloch. Už sa mi zhnusilo vaše mudrovanie, ktoré nikomu nič nedáva, iba len odoberá, otravuje a roztrpčuje! Otravuje a roztrpčuje, pravda, len hlupákov. Rozumnému človekovi sa to čoskoro zhnusí, ako sa to mne zhnusilo.

KAROL (*smej sa zatrpklo*): Ani som netušil, že aj ty sa rátaš medzi múdrych.

PAVOL: Divíš sa tomu, čo? (*Veselo.*) Ale tak to býva: v nepeknom jablku často býva zdravé jadro, a v peknom, červenom je červivé, zhnité.

KAROL (*nemilo*): Kam s tým zasa mieriš?

PAVOL: Napríklad ty! Vždy si chodil a chodíš ako čínsky mandarín a všemohúci vládca a

dnes sa hneváš, škrípeš zubami, nevediac kam z konopí! Si ako prišliapnutý červík!

KAROL (*vyskočí, vezme zo stola klobúk a hodí ho na zem*): Ale teraz už naozaj dost! Už mám po krk tejto tvojej bláznivej komédie. (*Zarazi sa a spokojne.*) Máš pravdu! Som ako prišliapnutý červík! Môj najlepší priateľ stal sa Kainom a sám ma prišliapol. Ale to ti prehlasujem, beda mu, ak nepovolí. Prišliapnúť ma mohol, ale zašliapnúť sa nedám! (*Zvonku počul cengat.*)

PAVOL: Pozor, ktosi prichádza!

KAROL (*rýchlo*): Azda niekto od Slávikov. Konečne!

4. vstúp.

Predošli, dedinský mládenec a dievka.

ŽALSKÁ (*za kulisami*): Len ďalej, nech sa páči! Páni sú v izbe.

MLÁDENEC A DIEVKA (*pomaly vchádzajú, sú prestrašení*).

KAROL: Čo to má byť? Aký nesmysel! Vyžeň ich! (*Odchádza panovačne do dielne.*)

PAVOL (*spokojne a trochu posmešne*): Pekne vítam! Pravdepodobne mladí manželia?

MLÁDENEC: Ale čo! Ja som ženích a to je moja nevesta.

PAVOL: Ach, to ma teší? Prosím, sadnite si!

Vy, pán ženích sem a prekrásna nevesta, nech sa páči zasa tam. Tak pekne! A prosím, čím vám môžem poslúžiť?

MLÁDENEC (*pohodlne si sadá, dievka nesme-
lo*): Hovorila, že vraj tu robia obrázky. Naši z domu nás sem poslali.

PAVOL: Teda obrázky by ste chceli? A ako by ste si priali? Každý zvlášť alebo pekne pospolu?

DIEVKA: Nie! Nie, nie pospolu! Ešte sme nie svoji. Čo by povedali ľudia?

MLÁDENEC: A čo ich je do toho! Ale keď ty chceš, tak dajte nás každého zvlášť!

PAVOL: A ako vás mám vziať? Zpredu alebo zo zadu? Vy, pán ženích, zo zadu by ste sa jedinečne vynímali!

MLÁDENEC: A viete vy, pane, čo sa berie zpredu a čo zo zadu?

PAVOL (*smeje sa*): Čo? To skutočne neviem.

MLÁDENEC: Zpredu sa berú facky a zo zadu kopance. Teda ako si prajete? Zpredu alebo zo zadu?

PAVOL: Ďakujem srdečne. Nemám práve chuť ani na kopanec ani na facky! Nejakto však už zariadime. A ako si to želáte: drevo, papier, alebo plech.

MLÁDENEC: Nie som ani klampiar ani stolár! Na čo by mi bol plech alebo drevo? A papier? Ten sa roztrhá!

PAVOL: Teda azda plátno?

MLÁDENEC: A načo plátno! Tu moja Zuzka dostane takú výbavu, že do smrti nebudeme potrebovať ani kúska plátna.

KAROL (*nahnevano z dielne*): Bude tomu už raz koniec?

MLÁDENEC: Ako som sa zľakol! To je tam akýsi zlý Dunčo! Zamknite ho, aby nás tu nerzrthal.

PAVOL: Teda ani drevo, ani plech, ani plátno! Dobre! Ako by ste si to priali? Azda v oleji?

MLÁDENEC: Či sme vari sardinky? Dajte mi pokoj! Olej nemôžem ani cítiť.

PAVOL: Dobre, dobre! Azda sa vám bude teda páčiť pastel?

MLÁDENEC: Čo to hovoríte?

PAVOL: Pastel!

MLÁDENEC: Azda postel'? To ste hádam priekupník s nábytkom?

PAVOL: Aký priekupník? Som umelec!

MLÁDENEC: Umelec? To viete ísť na bicykli po natiahnutom špagáte alebo hltáte i nože a vidličky?

KAROL (*pri vchode do dielne*): Von, hovorím!

MLÁDENEC (*vyskočí*): Poďte, prosím vás, poďte chytró. Ten človek sa tu zbláznil!

PAVOL (*tichšie*): Ešte nie, ale zblázni sa čoskoro. Je čas, aby sme opatrne zmizli. Poďme!
(*Vezme rýchlo klobúk a odchádza.*)

MLÁDENEC: Pod', Zuzka moja, nech nás tu ten blázon nakoniec nedohryzie! (*Odchádzajú za Pavlom.*)

5. výstup.

Karol, neskôr Žalská.

KAROL (*vyjde z dielne*): Konečne! A Pavol je tiež preč? Je to hotový šašo a blázon — a predsa — aký som oproti nemu chudobný! Nájde si Žofku, poháda sa s ňou a vezme si ju bez rozmýšľania a kriku, bez bolesti a násillia. Keby ho odmietla, vysmeje sa jej a pôjde ďalej, kým nenájde tú pravú. A ja ako besný pes, zahryznem sa hoci aj do bežiaceho kola a nepopustím, kým koleso nepraskne alebo si sám hlavu nedodrúzgam. — Nie, Pavol, — ja, ja som blázon! — A predsa nemôžem ináč. — (*Pozrie na hodinky.*) Je už najvyšší čas! Ak mi nepošlu čo najskôr zprávu, pôjdem si sám pre ňu, ale inakšie ako včera! Alebo bude Mária moja, alebo zomrie! — Mária? Nie, nie — Mária nie je vinná. Nebyť Jána, už by bola dávno mojou! Len Ján, on jediný nesie vinu! Ale bude predsa mojou, alebo ...

ŽALSKÁ (*vojde zo zaďu*): Karol, prečo si radšej niekde nevyjdeš? Zaiste si chorý. Keď nemôžeš pracovať, choď radšej niekam do spoločnosti rozptýliť sa ...

KAROL (*nahnevano*): Hnuší sa mi každá spoločnosť.

ŽALSKÁ: Nehovor tak, Karol. Tu v meste ťa prijali tak milo a mnohí ťa obdivujú.

KAROL: Nešťastné jasličky!

ŽALSKÁ: Čo zavinily tie nevinné jasličky? Zastily ti slávu

KAROL: A budú príčinou veľkého nesťastia.

ŽALSKÁ (*smutno*): Vidiš, Karol, vždy sa mi zdá, že od toho času, čo si na Boha zabudol, nemáš pravého šťastia.

KAROL (*nahnevano*): Zabudol na Boha! Prečo si ma neupozornila? Prečo si ma nevedela tak vychovať ako vychovala Jóna jeho matka? Prečo si ma teda nepripútala k Bohu reťazami? Prečo?

ŽALSKÁ (*sadne si, plačúc*): Azda sú vinní iní. Možno i moja veľká láska k tebe je na vine. Ale ty si videl, že sa trápim — a predsa, predsa.

KAROL (*veľmi trpkó*): Tvoja láska bola nerozumná a slabá. Nevedela si ma zadržať.

ŽALSKÁ (*ticho, akoby pre seba*): Azda ešte nie je neskoro... Modlím sa a plačem. Možno sa Boh zmiluje a všetko na dobré obráti.

KAROL (*uščipáčne*): Na dobré obráti! Máš pravdu! Ešte je čas! Ak príde zpráva, že Mária bude mojou, bude všetko dobre, ale keď ma odmietnu...

ŽALSKÁ (*bojazlivo*): Čo urobíš?

KAROL (*zachmúreno*): Zničím svoje dielo.

ŽALSKÁ (*preľaknuto*): Jasličky?

KAROL (*s hnevom*): Zničím svoje dielo. — A toho, ktorý mi skazil šťastie, zabijem ako psa.

ŽALSKÁ: Karol, boj sa Boha!

KAROL: Zabijem! (*Počuť cengaf zvonček.*)

ŽALSKÁ (*bolestne stáva*): Bože môj, ktosi zvoní. Azda niekto s dobrou správou. (*Ide otvoriť.*)

KAROL (*strnulo stojí*): Konečne! Konečne!

ŽALSKÁ (*vracia sa s listom v ruke*): Posol pri-niesol list od mladého Slávika. (*Podá Karo-
lovi list.*)

KAROL (*pomaly ho otvára*): Konečne! A pred-sa Ján! Čo zasa on? (*Číta najprv ticho, po-
tom zachmúrene a pomaly.*) Bola by nešťast-ná, a ani ty by si nebol šťastný. Preto zabudni úplne na Máriu a hľadaj si šťastie inde! (*Po-
loží list na stôl sadne si chvíľku sedí ticho
potom naraz vyskočí.*) Šťastie inde? Kol'ká zlomyseľnosť! Nie! Nie, Ján môj! Keď niet pre mňa šťastia tu, inde ho niet, koniec! (*Sko-
ro surovo k matke.*) A teraz, odíďte! Čo sa tu bude teraz robiť, to je nie pre vaše oči! Id'te! (*Vykríkne.*) Id'te preč! Chvtro!

ŽALSKÁ (*zalomi rukami*): Bože, zmiluj sa!

OPONA.

ŠTVRTÉ DEJSTVO.

Jávisko bez nábytku, keď možno upravené na spôsob kaplnky. Vzadu jasličky pod strieškou. Na pravej strane jasličiek Panna Mária, na ľavej sv. Jozef. Za jasličkami vidieť hlavu vola a somára. Nad jasličkami svieti belasá hviezda. Iného svetla niet. Na pravo, na ľavej strane jasličiek, v tieni kľakátko so stoličkou. Skôr ako sa zdvihne opona, môže sa za kulisami hrať a spievať pieseň: Narodil sa Kristus Pán. Keď doznie spev a hudba, zdvihne sa opona.

1. výstup.

Karol sám.

KAROL (*s rozčuchanými vlasami a neupravenými šatami, bledý, vystúpi z ľavej strany; zastaví sa pred jasličkami*): Jasličky! Moje jasličky! Moje najľepšie . . . a posledné dielo. S akou láskou som na vás pracoval! Všetky milé sny a predstavy zo svojich detských rokov som vložil do tváre tohto dieťaťa! — Ako sa tu ticho a spokojne usmieva! Rozplynuly sa všetky moje sny. I túžby ma sklamaly. Ale s mojimi snami a túžbami, zničím i vás. Ako však ťažko je ničiť vlastné dielo! Ako keby otec išiel zabiť svoje vlastné dieťa. Ale musí sa to stať, lebo nechcem, aby ste ma prežili. (*Odvracia sa pomaly od jasličiek.*) Všade je

ticho a pusto. Za chvíľu príde Jano, aby sa pokochal vo večernom šere na mojom diele! Áno! Pokochaj sa naposledy, lebo zomrieš. Inakšie je to nie možné! Zničil si moje šťastie, moje túžby, môj život! S mojimi túžbami zomrieš aj ty! — (*Ide ku kľakátku a vytiahne z vrecka revolver.*) Zomrieš touto rukou a touto zbraňou. Zomrieš tu pri mojich jasličkách, mojom diele, pri kolíske i hrobe môjho šťastia! (*Sadne si, ruku s revolverom položí na kľakátko, druhou si podoprie hlavu.*) Ako sa zle cítim . . .! Pomstíš sa mi, Bože, že som na teba zabudol! Bože, nepomsti sa, som taký biedny! Som unavený až na smrť . . . Keby už bol aspoň koniec. — Spať! . . . Spať! (*Položí hlavu na ruky a zaspí.*)

2. výstup.

Panna Mária.

Tichá, prtlmená hudba dvoch alebo troch huslí sa ozve zpoza kulís. Javisko sa pomaly osvetľuje, až sa celkom rozžiari.

PANNA MÁRIA (*pomaly povstáva za zvukov hudby. Je ožiarená silným modrým svetlom. Približuje sa ku Karolovi a hovorí pomaly a zreteľne*): Biedny človeče! Zločinnou rukou chceš pozmeniť svoj osud? Aký si márnomy-

seľný! Opustil si Boha, zradil si vieru a teraz chceš zničiť i svoje krásne dielo a zabiť priateľa, ktorý ťa verne miluje? Modlitby a slzy tvojej dobrej matky prenikly až k nebesiam. Nezúraj preto, dieťa moje! Tvoje šťastie sa ti vracia! Hľa, prichádzajú tí, ktorí ťa milujú. — Boh ťa volá! Pokorne si klakni k jasličkám (*tichšie*) a dúfaj! (*Vezme mu z ruky revolver a za hudby sa navracia na svoje miesto k jasličkám. Revolver položí k Ježiškovým nohám a sadne si na pôvodné miesto. Hudba doznie, svetlo pomaly zhasína.*)

3. výstup.

Karol, Žalská, Mária.

ŽALSKÁ (*keď doznie hudba a svetlo zhasne, vojde spolu s Máriou. Karola nezbadajú*):
Poď, dieťa moje, tu pri jasličkách sa budeme modliť, aby Pán Boh zachránil úbohého Karola.

MÁRIA: Povedzte, milá pani, je to všetko pravda, čo ste mi rozpovedali?

ŽALSKÁ: Ešte teraz sa trasiem od hrôzy! Keď dočítal list, bol ako rozumu zbavený. Vyhnal ma z izby. Počula som potom už len bohorúhavé reči a silné údery. V hneve rozlámal troch kráľov a zaprisahal sa, že rozláme aj jasličky a Jána, (*tichšie*) že zabije.

MÁRIA: Úbohá mamička! Ako ste sa vtedy museli cítiť!

ŽALSKÁ (*plačúc*): Nevedela som, čo mám robiť. Keď odišiel, nemala som už ani chvíľku pokoja a utekala som k vám. Bohužiaľ, ani Ján, ani váš otec nebol doma.

MÁRIA: Brat zaiste čoskoro príde sem k jasličkám. Ako je doma, chodieval sem denne. Hovoril, že aj dnes pôjde.

ŽALSKÁ: Keby len prišiel! Ako sa teším, že sme prišli skôr ako Karol!

MÁRIA (*precítene*): To Maka Božia viedla naše kroky!

ŽALSKÁ: Keď príde Karol, vrhnem sa mu k nohám a nedovolím, aby ublížil Jánovi a poškrvrnil si ruky vraždou. Nie! Nedaj Bože! Radšej nech mňa zabije!

MÁRIA: Neplačte mamička! I ja ho budem prosiť. Naším spoločným prosbám iste neodolá. Verte, Karol nie je zlý.

ŽALSKÁ (*ochotne*): Nie, drahé dieťa, nie je zlý. Len ľudia ho priviedli na takú cestu.

MÁRIA: A keď sa nám prosbami nepodarí ho uprosiť, viem čo premôže jeho hnev.

ŽALSKÁ: Ale on sa veľmi hnevá!

MÁRIA: To je nič. Moja obeť bude ešte väčšia! Pôjdem zaňho, aby sme ho zachránili.

ŽALSKÁ: Aké si dobré, dieťa moje! Pod', po-

klakneme si k jasličkám a pomodlíme sa zaňho! Boh sa zmiluje!

MÁRIA: Áno, Boh sa zmiluje! (*Pokľaknú si k jasličkám.*)

ŽALSKÁ (*kláči obrátená chrbtom ku Karolovi*):

Budem sa modliť nahlas, a ty, dieťa moje, modli sa a vrúcne pros za mnou! (*Vrúcne.*)

Ó Panna Mária, Matka najsvätejšia!

MÁRIA: Ó Panna Mária, Matka najsvätejšia.

ŽALSKÁ: Pre Tvoju najsvätejšiu čistotu.

MÁRIA: Pre Tvoju najsvätejšiu čistotu.

KAROL (*náhle sa prebudi. Udivene pozerá na matku a Máriu. Počúva. Potom sa k nim nečujne priblíži, složí ruky a klaká si vedľa matky, ktorá ho nespozoruje. Pomaličky sa rozsvecujú svetlá.*)

ŽALSKÁ: Pre Tvoje materinské radosti.

MÁRIA: Pre Tvoje materinské radosti.

ŽALSKÁ: Pre Tvoje veľké bolesti.

MÁRIA: Pre Tvoje veľké bolesti.

ŽALSKÁ: Zľutuj sa, Mária, Matka Božia a naša!

MÁRIA: Zľutuj sa, Mária, Matka Božia a naša!

ŽALSKÁ: Zľutuj sa a zachráň úbohú dušu!

MÁRIA: Zľutuj sa a zachráň úbohú dušu!

ŽALSKÁ: Zachráň môjmu úbohému synovi dušu a život!

MÁRIA: Zachráň úbohému Karolovi dušu a život! (*Najväčšie svetlo.*)

KAROL: Mamička! Mária! Nezaslúžim si toľ-
kej vašej lásky!

ŽALSKÁ (*zľakne sa a vstáva; potom i Mária*):
Karol! Moje dieťa!

KAROL (*kľáči*): Zhrešil som proti Bohu i proti
tebe, mamička moja!

ŽALSKÁ: Boh ti odpustí!

KAROL: Chcel som zničiť tieto jasličky.

ŽALSKÁ: Teraz ich už nezničíš!

KAROL: Chcel som zavraždiť Jána a potom i
seba!

ŽALSKÁ: Už nezabiješ ani Jána ani seba!

MÁRIA (*dojatá*): Môj Karol, úbohý Karol!

KAROL (*ukazuje na Pannu Máriu*): Táto ma
zachránila! Vo sne prišla ku mne. — (*Pozrie
na jasličky, zbadá revolver, vstane.*) Môj Bo-
že! Nebol to teda sen? Hľa, moja zbraň pri
nohách Jezuliatka! (*Padá znovu na kolená.*)
Ó svätá Panna, Ty si mi vytrhla z rúk túto
vraždiacu zbraň. — Ako som Ti povďačný . . .

4. výstup.

Predošlí, Ján.

JÁN (*vstúpi pri posledných slovách Karolových
a zaraží sa. Potom s údivom*): Mária — Ka-
rol! Čo sa tu robí?

MÁRIA (*natešená ide oproti Jánovi*): Poď, brat
môj, a raduj sa s nami!

ŽALSKÁ: Dotkla sa nás veľká milosť Božia.

Márnotratný syn sa vracia k otcovi!

JÁN: Karol! Ty kľačíš pri jasličkách?

KAROL: Kľačím a prosím Boha, aby mi bol milistivý.

JÁN: Ty — neverec!

KAROL (*smutno*): Poblúdil som!

JÁN (*zdvihne Karola a objíma ho*): Odpusť mi, Karol môj, že som ti ublížil. Mária, Boh ti sám daroval Karola. Nech je za to pochválené Jeho Meno.

MÁRIA (*mlčky podáva Karolovi ruku*).

KAROL (*bozká jej ruku*): Mária, tvoja modlitba a slzy mojej mamičky ma zachránili!

JÁN (*zbadá revolver pri nohách Jezuliatka*): Čo znamená táto vraždiaca zbraň na tomto mieste?

ŽALSKÁ (*rýchlo vezme revolver a schová ho*): Nepýtajte sa, milý Ján, a odpustite. Boh už odpustil!

JÁN (*mierne*): Úbohý Karol! Odpusť aj ty mne a zabudni.

5. výstup.

Predošli, Slávik, Pavol, Žofka.

PAVOL (*všetci vstupujú s veľkým krikom. Pavol ide prvý*): Poďte, poďte len. Sú tu všetci a zdraví ako ryby.

SLÁVIK: Deti moje tu ste? Aký strach som mal o vás! Tu pán Pavol pribehol za mnou ako bez duše a rozprával mi aký strašný neporiadok našiel doma. Traja králi . . .

ŽALSKÁ (*rýchlo*): Budú noví a krajší ako boli!

PAVOL: Karol, aspoň nad mojím Herodesom si sa mal zľutovať.

KAROL: Odpusť mi, Paľko môj! Vytvoríme krajšieho!

PAVOL: Ani ma nemá! S Herodesom som už navždy skoncoval. Od dneška som iný človek, nie pravda, Žofka?

ŽOFKA: Inakšie by som ťa ani za celý svet nechcela.

PAVOL: Naozaj! A keď vidím, že dnešným dňom sa aj z Karola stáva nový človek, môžeme naraz osláviť dve veselé svadby a začiatok dvoch šťastných a nerozlučiteľných katolíckych manželstiev. A to všetko urobily, Karol, tvoje krásne, sväté jasličky!

SLÁVIK (*obrátený k jasličkám*): Ó buďte požehnané, šťastné a sväté jasličky!

OPONA.

JASLIČKY. Vianočná divadelná hra. Napísal František Valoušek. Preložil Fr. Efrém Hoblík, OFM. Vyšlo ako 19. sv. divadelnej knižnice „Serafinske javisko“, ktorú rediguje P. L. J. Mattoška. — Vytlačila „Pravda“, grafické a vydavateľské podniky, filiálka vo Zvolene, roku Pána 1948.

Knižnica »Serafínske javisko«

Dosiaľ vyšly tieto sväzky: 1. Ctiboh Samotinský: **POMNÍK NA HROBE OTCOVOM**. Činohra v piatich dejstvách. Cena 4 Kčs. Rozobrané. 2. P. Libor Mattoška, OFM: **ELIENNE**. Dejepisná hra z doby prenasledovania katolíkov v Anglii v piatich dejstvách. Cena 4 Kčs. 3. P. Libor Mattoška, OFM: **PRVÉ A POSLEDNÉ SVÄTÉ PRIJÍMANIE**. Div. hra v troch dejstvách z dôb veľkej francúzskej revolúcie r. 1789. II. vyd. Cena 11 Kčs. 4. P. Libor Mattoška, OFM: **OBNOVENÝ SVET**. Vianočná divadelná hra v troch dejstvách s premenou. Cena Kčs 15.—. 5. P. Libor Mattoška, OFM: **CESTA RADOSTI**. Vianočná divadelná hra v štyroch dejstvách so spevmi. Cena 17 Kčs. 6. P. Libor Mattoška, OFM: **PRESDADENÝ KVET**. Vianočná divadelná hra v štyroch dejstvách so spevmi. Cena 17 Kčs. 7. P. Libor Mattoška, OFM: **PRERUŠENÁ HRA**. Humoreska v jednom dejstve. 8. Fr. Elzeár J. Jakubík, OFM: **RADOSŤ ŠTEDRÉHO VEČERA**. Vianočná rozprávka pre mládež v 3 dejstvách. Cena Kčs 15.—. 9. Julo Mikuláš: **ŠTEDROVEČERNÝ SEN**. Spevný vianočný výstup pre školské dievky. Cena Kčs 4.50. 10. Fr. Elzeár J. Jakubík, OFM: **PODIVNÝ ZVONČEK**. Rozprávka v 4 dejstvách. Cena 12 Kčs. 11. Fr. Elzeár J. Jakubík, OFM: **NEVESTA ZO ŽALÁRA**. Zdramatizovaný obraz ľudu v 4 dejstvách. 12. E. S. Š.: **NAD PRIEPASTOU**. Vianočná hra v troch dejstvách. 13. E. S. Š.: **PATRIARCHA Z ASSISI**. Hra zo života sv. Františka z Assisi. Cena 18 Kčs. 14. M. Lucký: **BIELY OBLÁČIK**. Hra v troch dejstvách. 15. Metod Lucký: **KÝM NEPRISLO SVETLO**. Dráma v siedmich obrazoch z časov prenasledovania kresťanov. 16. Fr. Elzeár Jakubík, OFM: **MILOSRDNÁ SIROTA**. Vianočná divadelná hra. Tri dejstvá a dve premeny. 17. Ján a Karol Filip: **BIELY ČLN**. Divadelná hra v štyroch dejstvách. 18. Imrich Šilhavík: **OTCOV HRIECH**. Obraz zo života v troch dejstvách. 19. František Valoušek: **JASLÍCKY**. Vianočná divadelná hra v štyroch dejstvách.